

radovi dr. sc. Darka Žubrinčića *Josip Andrić, istaknuti hrvatski muzikolog, skladatelj i pisac iz Bačke i autor prve povijesti slovačke glazbe* (str. 310-322), zatim Josipa Jerkovića *Dr. Josip Andrić – glazbenik s tematikom zavičaja* (str. 323-370), dr. sc. Rozine Palić Jelavić *Glazbeni prinosi Ivana Galovića, karmelićanina, oca Alberta od Blažene Djevice Marije* (str. 371-429), mr. sc. Miroslave Hadžihusejnović Valašek *Crkvene pučke pjesme Slavonije, Baranje i Srijema kao kulturno dobro – nacrt problematike – stara i nova crkvena pučka glazba* (str. 430-460), Milice Klaić Tarađija *Poslušajte, braćo mila, gorku muku Gospodina, Isukrsta Božjeg Sina...* (str. 461-464) te Krunoslava Šokca *Korizmeni pučki napjevi Šokaca u Slavoniji, Baranji, Srijemu i Bačkoj i ansambl Lado* (str. 465-475).

Budući da je kulturno nasljeđe Hrvata u Vojvodini još uvijek visoko neistraženo te da su kako broj tako i vrsta spoznaja koje se odnose na sakralnu baštinu posve raritetni, jasno je zašto se objavom ovoga Zbornika, s gore navedenim radnjama, učinio značajan kvalitativni pomak u tom području. Naime, sakralne su teme u kulturi vojvođanskih Hrvata, napose one koje referiraju na fenomen muke, ovim Zbornikom cjelovitije i svestranije obrađene. No, to još uvijek nije dovoljno, tako da ovaj Zbornik treba biti poticaj za daljnja istraživanja i publiciranja njihovih rezultata ne bi li se na koncu ukupna sakralna baština u vidu jednog kritičkog i sintetskog prikaza sačinila.

Tomislav Žigmanov

Zbornik Urbani Šokci 6/7: Marijanska svetišta Šokaca i Bunjevaca (Osijek – Sombor, 9.-10. VI. 2011.); Utemeljiteljski projekt udruge – Baštinici Njikoš i Rem (Osijek, 27. IV. 2012.), priredile prof. dr. sc. Helena Sablić Tomić i mr. sc. Vera Erl, Osijek : Šokačka grana ; Subotica : Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, 2013., 323 str.

Zbornik radova sa šestoga Međunarodnog okruglog stola Urbani Šokci „Marijanska svetišta Šokaca i Bunjevaca“ (održanog u Osijeku i Somboru 9.-10. VI. 2011.) i sa sedmoga okrugloga stola „Urbani Šokci – Utemeljiteljski projekt udruge“ zajedno su objavili Šokačka grana iz Osijeka i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata 2013. godine, u tiraži od 300 primjeraka. Zbornik radova za tisak su priredile prof. dr. sc. Helena Sablić Tomić i mr. sc. Vera Erl.

Nakon uvodnih riječi priređivačica (str. 7-8), u prvome bloku objavljeno je pet radova sa sedmoga Međunarodnog okruglog stola. Mr. sc. Vera Erl potpisuje radnju *Sedam godina djelovanja Šokačke grane Osijek, razine projekta* (str. 11-16), prof. dr. sc. Ružica Pšihistal radnju *Identološki eseji o šokaštvu Vladimira Rema: To smo što jesmo* (str. 17-

28), a prof. dr. sc. Goran Rem *Projekt Urbani Šokci, vidjeti Hrvatsku, šokački punk i metakulturološka osvjetljenja* (str. 29-33). Prof. dr. sc. Helena Sablić Tomić autorica je radnje *Kulturna energija „Šokačke grane“* (str. 35-38) a Vesna Njikoš Pečkaj piše *O posljednjem djelu muzikologa, kompozitora i dirigenta Julija Njikoša „Povijest tambura i tamburaške glazbe“* (str. 39-42).

Drugi dio, koji donosi radove sa šestoga Međunarodnog okruglog stola Urbani Šokci, obimom je dulji – od 45. do 310. stranice, donosi 22 radnje i on je daleko zanimljiviji iz rakursa kulturne i vjerske povijesti Hrvata u Vojvodini. Naime, u drugome dijelu objavljeno je i sedam radnji koje izravno i u cijelosti tematiziraju neka od marijanskih svetišta kod vojvodanskih Hrvata. Prvi je rad Katarine Čeliković *Marijanske pobožnosti, svetišta i književno stvaralaštvo u kalendaru „Subotička Danica“* (str. 95-106) u kojoj je reprezentativan izbor sadržaja *Subotičke Danice*, najstarijeg crkveno-narodnog kalendara Hrvata u Bačkoj, koji je pokrenut 1884. godine. Ovi su sadržaji bibliografski obrađeni, a tematski vezani uz marijanske pobožnosti, svetišta i književne sadržaje.

U svojem radu *Svetište Majke Božje od suza u Subotici – Bunarić* (str. 107-116) vlč. Andrija Kopilović ističe potrebu za temeljitim istraživanjem usmjerenim na tumačenje štovanja Majke Božje pod naslovom *Vodica – Bunarić*, koji se često javlja u Podunavlju i u nekim drugim područjima. On se u radu usmjerio na prikaz subotičkog marijanskog svetišta Bunarića, od legendi vezanih uz njegov nastanak do podataka o uređenju svetišta i liturgijskoga štovanja Majke Božje. Subotički katedralni župnik msgr. Stje-

pan Beretić u radu *Somborska kapela Snježne Gospe* (str. 133-144) ističe da je grad Sombor pravi marijanski grad okružen crkvama i kapelama posvećenima Bogorodici te ih u radu sustavno navodi. Posebno poglavlje posvećeno je kapeli Snježne Gospe, jednako dragoj i katoličkim i pravoslavnim vjernicima pa stoga predstavlja važnu sponu ovih dviju vjerskih zajednica. Alojzije i Katarina Firanj su u tekstu *Kapelica u Nenadiću* (str. 166-174) prikazali kratku povijest kapelice na ovome salaškom naselju i vjerski život vezan uz nju. Značajan dio rada posvećen je vjerskom životu Nenadića, gdje su čitateljima opisane mnoge pobožnosti prakticirane uz sveta znamenja križeva, misna slavlja i drugo.

U radnji *Gospin sokak u Somboru* (str. 195-204) Marija Šeremešić daje kratak pregled zemljopisnog položaja i etničkog sastava somborske općine i samoga grada, a u nastavku se posvećuje oblicima i podrijetlu imena grada. Posebnu pozornost autorica je posvetila današnjoj ulici Tome Roksandića koja je Somborcima još uvijek poznata kao *Gospin sokak*. Slavko Žebić se u radu *Svetište Gospe Tekijske* (str. 205-221) posvetio prikazu brojnih marijanskih svetišta u Srijemu, ali je dao sažet pregled i opis nekih Gospinih svetišta diljem Hrvatske. Najveći dio rada bavi se svetištem Gospe Tekijske u Petrovaradinu, koje je nastalo kao spomenik zahvalnosti Majci Božjoj za dobivene milosti i veličanstvenu pobjedu nad osmanskim osvajačima 1716. godine.

Tekst Alojzija Stantića *Hodočašće bunjevačkih Hrvata iz subotičkog kraja: Idemo na Jud* (str. 277-310) napisan je u cjelini ikavicom, a opisuje hodočašća bunjevačkih Hrvata iz subotičkog kraja s ni-

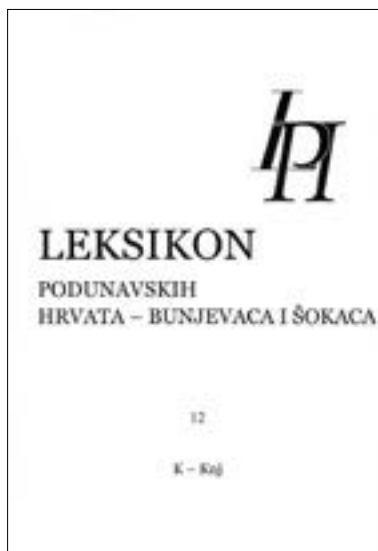
zom detaljno opisanih elemenata hodočašća. Osim pojašnjenja samoga pojma hodočašća, autor u povijesnom prikazu razlaže obilježja hodočašća, navodi najpopularnija mjesta među hodočasnicima, među kojima posebnu pozornost posvećuje svetištu Jud (u Mađarskoj). Iste je, inače, objavljen i u najnovijoj *Subotičkoj Danici*.

Recenzentica ovoga zbornika prof. dr. sc. Dubravka Božić Bogović napisala je u svojem zaključku kako je zbornik vrijedan doprinos poznavanju različitih vidova mjesne hrvatske povijesti, ali i u više aspekata jedinstven i originalan te time dragocjen. Takva ocjena o ovome zborniku zacijelo stoji! Dodajmo ovom zaključku kako je sunakladništvo ZKVH-a posljedica programskoga opredjeljenja – ono, među ostalim, sadržava i međunarodnu suradnju sa sličnim institucijama iz inozemstva u područjima kulture, umjetnosti i znanosti glede tema koje su od značaja za Hrvate u Vojvodini. Prilog tome je zasigurno i suradnja s udrugom Šokačka grana iz Osijeka koja ima svoj neprijeporni kontinuitet čime su prinosi još važniji.

Katarina Čeliković

Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, sv. XII. (K–KNJ), ur. Slaven Bačić, Hrvatsko akademsko društvo, Subotica, 2013., 200 str.

U nakladi Hrvatskoga akademskog društva iz Subotice, koncem 2013. godine objavljen je 12. svezak *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca*. U ovome svesku koji obuhvaća dio slova K, na 200 stranica obrađeno je 186 natuknica – od šokačke igre *kabatulja* pa do opsežnog članka *književnost*,

a cjelokupni sadržaj prati 141 ilustracija. U ovome *rudarskom poslu* sudjelovala su 53 autora, a novina je što će od ovoga sveska biti objavljivane i dopune, s natuknicama koje su izostale u prijašnjim svescima. U ovome svesku ima 6 takvih priloga.

U 12. svesku *Leksikona*, kao što je već uobičajeno, objavljeno je više životopisa značajnih osoba iz prošlosti, ali i sadašnjosti bačkih Hrvata (somborski učitelj *Ivan Kalčan*, isusovci rodnom iz Lemeša *Đuro Kanjurski* i *Grgo Knezi*, kazališni pisac iz Gare *Antun Karagić*, slikar *Lajčo Karagić*, dugogodišnji predsjednik državne samouprave u Mađarskoj *Mijo Karagić*, slikar *Bogomil Karlavaris*, franjevac *Matija Petar Katančić*, koji je u Budimu prvi preveo Bibliju na hrvatski jezik, učitelj iz Bača *Lajčo Kesejić* i njegov sin sportski djelatnik *Franjo Kesejić*, književnik iz Novog Sada *Tomislav Ketig*, književni povjesničar *Geza Kikić*, planinar *Pavle Klinovski* itd.).

Ovaj svezak je osobit po tome što ima čak dvadesetak izvedenica od riječi *katicizam* i još s time povezanih niz poj-